

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Диана Стойчева Митова

преподавател в Югозападен университет „Неофит Рилски“- Благоевград

Технически факултет Катедра „Технологично обучение и професионално образование“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

област на висше образование: Педагогически науки

професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...

докторска програма Методика на обучението по технологии и предприемачество

Автор: Диана Станкова Севдалинова

– докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Естетическо възпитание“

Тема: Формиране на готовност за труд в обучението по Технологии и предприемачество на ученици в начален етап на СУ

Научен ръководител: проф. д-р Марина Спасова Иванова – ПУ „Паисий Хилендарски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД- 21- 2351 от 17.12.2024 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „**Формиране на готовност за труд в обучението по Технологии и предприемачество на ученици в начален етап на СУ**“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...докторска програма Методика на обучението по технологии и предприемачество.

Автор на дисертационния труд е Диана Станкова Севдалинова – докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Естетическо възпитание“ с научен ръководител проф. д-р Марина Спасова Иванова – ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Диана Севдалинова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва всички необходими документи.

2. Актуалност на тематиката

Представения на вниманието ни тематика е актуална, тъй-като интерпретира един от важните за обществото ни проблеми – формирането на умения и готовност за самостоятелен живот и труд, развитие на социални компетентности и високо мотивация , като част от така необходимите житейски умения. Авторът си поставя за цел, да установи доколко чрез повишаване ефективността на учебния процес по обслужващ битов труд при деца в началното

училище, могат да се формират начални трудови умения и навици, желание и готовност за труд.

3. Познаване на проблема

Докторантката демонстрира добри теоретични познания по проблема за ролята на трудовото възпитание на децата в семейната и училищна среда, за мотивацията и механизмът за формиране на начални трудови умения и готовност за труд. Акцентираща се върху значението на личната техническа и технологична култура при овладяване, разбиране и прилагане на техниката и технологията в ежедневните битово-обслужващи дейности.

4. Методика на изследването

Използваната изследователска методика включва проектиране и експериментиране на серия учебни задачи по предмета Технологии и предприемачество, за постигане на максимална готовност за труд у деца от начална училищна възраст.

Чрез прилагането на ефективни техники и методи, се проследява динамиката в отношението на учениците към обслужващия труд и развитието на качества като самостоятелност и стремеж към усъвършенстване. Чрез участие на учениците в практически и продуктивни дейности, се установява развитие на личностните умения, свързани с ежедневния живот. Избраната методика на изследване позволява реализиране на поставената цел и задачи в дисертационния труд.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Представената дисертация е разработена във вид и обем, съгласно изискванията, посочени в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане.

Дисертационният труд е в обем от **234 стандартни страници текст**, структурирани в увод, три глави, изводи, препоръки, заключение, **4 броя приложения** и литература. Основният текст е добре онагледен с **65 таблици и 43 графични изображения**. Библиографската справка включва общо **53 литературни източници от тях 43 на кирилица и 10 броя уеб базирани източници**. В края на дисертацията са изведени научните приноси и списък на научните публикации, свързани с темата на труда.

Уводът съдържа обосновка на темата и нейната актуалност. От направения съдържателен анализ на научната литература по проблема, проличава умението на автора за интерпретация на научна информация.

Трите глави изграждащи структурата на дисертационния труд, включват:

- Теоретичен анализ върху проблема за труда и неговите социализиращи функции;
- Преглед и анализ на нормативните документи за обучение на деца в училище по „Технологии и предприемачество“;
- Дизайн на педагогическото изследване, изводи и препоръки за практиката.

В трите глави на дисертационния труд последователно и научно обосновано са представени теоретичните, методичните и приложните аспекти на изследователския проблем. Определени са и параметрите и съдържанието на изследването (цел, задачи, хипотеза и методика на изследването). Целта и задачите, обекта и предмета на изследването съответстват на съдържанието на изследователския процес и начините за неговото осъществяване. Логически обосновано са представени конкретните дейности, за постигне на поставените цели.

В заключителната част на дисертацията са формулирани изводи и препоръки и са отразени научните приноси на докторанта.

Използваната структура логически обвързва отделните глави на дисертационния труд, а обемът и съдържанието съответстват на изискванията за придобиване на ОНС „Доктор“.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Докторантката е приложила **9 броя публикации** по темата на дисертационния труд, от които **8 самостоятелни и 1 – съвместна с научния ръководител**. Те несъмнено имат научен характер и включват части от дисертационното изследване. Изведени са **5 приноса с научно-теоретичен и практически характер**. Литературните източници са коректно цитирани и **не се открива информация за плагиатство**.

Изпълнени са наукометричните изисквания, необходими за придобиване на ОНС „доктор“.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приносите на дисертационния труд могат да бъдат обобщени, както следва:

- ⇒ Направен е задълбочен съдържателен теоретичен анализ на нормативната база, учебната документация и учебното съдържание по Технологии и предприемачество в начален етап (стари и нови програми);
- ⇒ Разработен от автора е диагностичен инструментариум и критериална система за оценяване напредъка при формиране на готовност за труд;
- ⇒ Чрез анкетно проучване е изследвано мнението на ученици, относно значимостта и необходимостта от изучаване на обслужващия битов труд в учебната практика на учениците от 4 клас;
- ⇒ Разработен е авторски модел за развитие на готовност за труд на учениците от начален етап в часовете по технологии и предприемачество (и в частност обслужващ битов труд) , като в рамките на проведеното педагогическо изследване е доказана неговата ефективност;
- ⇒ Апробирано е учебно съдържание с включени обслужващо-битови дейности и практически задачи с нетрадиционен творчески характер, надграждащо учебното съдържание по предмета „Технологии и предприемачеството“ в 4. клас .

Съдържателен анализ на научните и научно-приложните постижения в дисертационния труд **показва наличие на приноси и значимост на разработката за науката и практиката.**

8. Автореферат

Авторефератът е разработен в съответствие с изискванията на ЗРАС и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ПУ. Той представя в синтезиран вид изследователския проблем и отразява най-съществената част от информационния базис, структурата и резултатите от проведеното изследване.

9. Критични бележки и препоръки

- Разработката би спечелила, ако изследователския модел се визуализира графично и се представи в отделни стъпки и етапи, с по-подробно описание на разработения пакет от авторски методически задачи;
- В хода на теоретичния анализ биха могли да се засилят аналитичните аспекти на проблема, чрез собствени авторски интерпретации, като се обхванат и повече съвременни автори, работили по близка научна проблематика;
- Анализът на стара учебна документация и учебни помагала по моя преценка обременява разработката. Сравнителният анализ би бил полезен само ако се акцентира върху надграждане на старите теми с ново интерактивно съдържание (напр. с евристични методи и процедури, проектно базирано обучение, СТЕМ подход и др.);
- Разработката би спечелила, ако в основния текст на дисертацията се поместят само анализ и обобщение на резултатите от изследването и графиките към тях. Съдържанието на анкетата, въпросите от теста и големия брой таблици могат да се изнесат като приложения.
- Цитирането в текста не отговаря на приетите стандарти , установява се наличие на много грешки от техническо естество.
- По моя преценка научните приноси, на дисертационния труд изведени от автора биха могли да се прецизират, от гледна точка на тяхното формулиране.

Въпроси към докторанта:

1. Защо се изследва формиране на готовност за труд само в рамките обслужващия-битов труд, без да бъдат обхванати и други области на компетентност (като например: изработване на модели и изделия, конструиране и моделиране, или инициативност и предприемчивост)?
2. По каква причина се изследват ученици само от 4 клас, след като изграждането на позитивно отношение към техниката и технологиите и разбирането на тяхната роля в живота на обществото, започва още от 1 клас?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката*. Дисертацията **отговаря на** изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото прилагане и Вътрешните правила за придобиване на ОНС „доктор“ на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че докторантката Диана Севдалинова **притежава** необходимите теоретични знания и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Подкрепям с положителна оценка представения за становище дисертационен труд с убеждението, че той **съдържа приноси с научен и научно-приложен характер**.

На основание на постигнатите положителни резултати от разработката, **предлагам на уважаемите членове на научното жури да вземат решение за присъждане на образователната и научна степен „доктор“** на Диана Станкова Севдалинова в област на висше образование: Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...докторска програма Методика на обучението по технологии и предприемачество.

12.02.2025 г.

Изготвил становището:

(подпис)

(Доц. д-р Диана Митова)